

Biblioteka
Główna
UMK Toruń

028540/
1937-1938

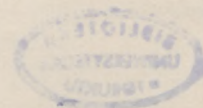
Z W I A Z E K
PROPAGANDY TURYSTYCZNEJ
ZIEMI WILEŃSKIEJ

1937-1938

SPRAWOZDANIE
Z ROCZNEJ DZIAŁALNOŚCI

SPRAWOZDANIE
Z A O K R E S
1. IV. 1937-1. IV. 1938

**Władze Związku
Propagandy Tu-
rystycznej Ziemi
Wileńskiej**

Zarząd składał się z członków mianowanych przez Gminę m. Wilna i Izbę Przemysłowo-Handlową w Wilnie oraz członków wybranych przez Walne Zebranie.

Miasto Wilno reprezentowali:

1. Teodor Nagurski — Wiceprezydent m. Wilna
2. mec. Tadeusz Kiersnowski — radny m. Wilna
3. inż. Wacław Moszczyński — radny m. Wilna (wyjechał)

Przedstawicielami Izby Przemysłowo-Handlowej byli:

1. Ludwik Chomiński — radca Izby
2. Adam Tański — Kierownik działu Biura Izby

Z wyboru do Zarządu weszli:

a) Z pośród członków zwyczajnych:

1. Kazimierz Szelażowski — Kurator Okr. Szk. Wil. (wyjechał)
2. Edmund Kowalski — Prezes Stow. Kupców i Przem. Chrześcijan
3. Janusz Ihnatowicz — Referent Izby Rolniczej
4. inż. Aleksander Grünhagen — Radca prawny Izby Rzemieślniczej
5. Abram Załkind — Dyrektor Wil. Związku Kupców Żydowskich

b) Z pośród członków nadzwyczajnych:

1. prof. Marian Morelowski — Prof. Wydz. Sztuk Pięknych U. S. B.
2. mjr Zbigniew Lankau — Prezes T-wa Wioślarskiego

028540

K 3022/22

Zastępcy:

1. Władysław Tomaszewski — Dyrektor Stow. Kupców i Przemysłowców Chrześcijan
2. Stanisław Jankowski — Dyrektor T-wa Miejsk. i Międzymiast. Kom. Autobusowych
3. Tadeusz Łopalewski — Przedstawiciel Polskiego Radia
4. Mieczysław Szpakiewicz — Dyrektor Teatru Miejskiego.
5. Wacław Gizbert-Studnicki — Dyrektor Archiwum Państwowego.

Prezydium:

Prezes — Teodor Nagurski Wiceprezydent m. Wilna
Wiceprezesa — mjr Zbigniew Lankau i Adam Tański
Członkowie — prez. Edmund Kowalski i prof. Marian Morelowski.

W okresie sprawozdawczym na zebrania Zarządu byli zapraszani: inż. Włodzimierz Krukowski — ref. tur. Urzędu Wojewódzkiego, inż. arch. Jerzy Kobzakowski z ramienia Biura Urbanistycznego, nacz. Fryderyk Łęski sekretarz Delegatury L. P. T. w Wilnie, mgr Stefan Rosiak — przedstawiciel Pol. T-wa Krajoznawczego i Bolesław Łucznik — członek Komisji Wycieczkowej Kuratorium Okręgu Szkolnego Wileńskiego.

Komisja Rewizyjna:

1. dyr. Tadeusz Miśkiewicz — jako przewodniczący
2. Elias Jutkiewicz (zmarł)
3. Piotr Celiński
4. radca Dawid Kapłan-Kapłański — jako członkowie Komisji.

Sąd polubowny:

1. mec. Witold Abramowicz
2. dyr. Anatol Fried
3. Wacław Wyszynski (wyjechał).

Dyrektor Związku

mgr Józef Lewon.

Działalność Związku Propagandy Turystycznej w omawianym roku sprawozdawczym da się podzielić na dwie części: propagandę i obsługę turystów.

Zanim jednak przejdziemy do omówienia tych dwóch zasadniczych działów, pragnęlibyśmy pokrótce przedstawić dane, dotyczące pracy Władz i Biura Związku.

Prace Zarządu

W roku sprawozdawczym Zarząd odbył 11 posiedzeń. Dnia 1.III.38 r. miało miejsce Nadzwyczajne Walne Zebranie celem przedyskutowania i zatwierdzenia preliminarza budżetowego. Niezależnie od prac bieżących członkowie Zarządu i pracownicy Biura brali czynny udział w szeregu zebrań i posiedzeń, wygłaszając referaty, czy też zgłaszając opracowane wnioski, dotyczące zagadnień turystycznych. Na specjalne podkreślenie zasługuje współpraca Związku z Obywatelskim Komitetem Ukwiecenia m. Wilna, udział w pierwszym Zjeździe Turystycznym Ziemi Północno-Wschodnich, w dorocznym Zjeździe L. P. T. w Krynicy i w posiedzeniu Rady Głównej L. P. T. w Sławsku. Obecność przedstawicieli Związku Propagandy Turystycznej Ziemi Wileńskiej na wymienionych zjazdach została należycie zaakcentowana. Wystarczy przypomnieć, że na Zjeździe Turystycznym w Wilnie, któremu przewodniczył Prezes Związku, Wiceprezydent Teodor Nagurski, przedstawiciele Z. P. T. wygłosili trzy referaty i jeden koreferat, zgłaszając 28 należycie umotywowanych wniosków. Na zjeździe w Krynicy przedstawiciel Wileńskiego Z. P. T. p. Tański przemawiał w imieniu 4-ch województw północno-wschodnich, zgłaszając 6 poprzednio uzgodnionych wniosków.

Prace Biura

Pracę Biura Z. P. T., poza akcją propagandową i obsługą turystów, o czym będzie mowa niżej, charakteryzuje ilość korespondencji. Listów otrzymano 583, wysłano 580. Warto nadmienić, że niektóre odpowiedzi wymagały źródłowego i drobiazgowego opracowania, poza tym w 77 wypadkach listy wysłano według wykazów, które niejednokrotnie zawierały ponad 100 adresów, co w sumie daje blisko 8000 pozycyj.

P R O P A G A N D A

Prasa, radio

Co tydzień rozsyła Biuro do gazet i do wydawnictw turystycznych komunikat, na treść którego składa się kilka treściwie zredagowanych wzmianek, dotyczących ruchu turystycznego na Wileńszczyźnie, imprez organizowanych przez Związek itd.

Niezależnie od komunikatów pracownicy Biura przygotowują artykuły do prasy i pogadanki do radia. Przy tej sposobności warto z uznaniem podkreślić życzliwe stanowisko niektórych pism i Dyrekcji Polskiego Radia.

Obok artykułów w prasie codziennej Związek umieszcza wiadomości ze swego terenu w miesięcznikach poświęconych turystyce. Godnym uwagi jest fakt, że „Turyzm w Polsce“, pismo omawiające problemy turystyczne, powstało z początkiem roku 1938, między innymi dzięki wnioskowi zgłoszonemu na Zjeździe w Krynicy 4-ch województw północno-wschodnich.

„Wilnianie poznajcie Wilno“

Wycieczki pod tym hasłem Związek Propagandy Turystycznej Ziemi Wileńskiej, prowadzi od października 1936 r. Odbývają się one co niedzielę. Miejsce i godzina zbiórki są ściśle określone i nie ulegają zmianie. Program przewiduje zwiedzanie jednego, a najwyżej dwóch obiektów. W wyjątkowych wypadkach temat bywa powtarzany, dzieje się to jedynie na usilne prośby uczestników, jak to miało na przykład miejsce z wystawą obrazów Wojciecha Kossaka, na którą Związek organizował wycieczki przez trzy niedziele z rzędu.

Za udział w wycieczce uczestnicy płacili 20 gr. bez względu na zwiedzany obiekt, do którego wstęp może normalnie kosztować znacznie drożej. Jedynie młodzież szkolna oraz członkowie Z. P. T. i P. T. K. (oddział w Wilnie) mają prawo do bezpłatnego udziału w wycieczce pod hasłem „Wilnianie poznajcie Wilno“.

Dla zilustrowania rodzaju i frekwencji przytaczamy tabliczkę wycieczek o maksymalnej i minimalnej ilości uczestników z okresu 1.IV.37 — 1.IV.38.

Data	Nazwa wycieczki	Ilość
	Frekwencja maksymalna	
6.VI. 37	Wystawa Obrazów W. Kossaka	400
16.V.	Wystawa Obrazów W. Kossaka	200
23.V.	Wystawa Obrazów W. Kossaka	200
22.VIII.	Studia Radiowe	210
18.IV.	Góra Zamkowa — Katedra	203
30.V.	Wystawa Cz. Znamierowskiego	200
25.IV.	Zakład Anatomii	200
19.IX.	Wystawa „Radio dla Miasta i Wsi“	196
7.XI.	Wystawa F. Ruszczyca	170
29.VIII.	Lochy na Bakszcie	170
1.VIII.	Wystawa „Wnętrze Mieszkańcowa“	160
6.IX.	Radio na Lipówce	150
26.IX.	Wystawa „Radio dla Miasta i Wsi“	123
6.II. 38	Meczet — Kienesy Karaimska	110
18.VII. 37	Kościół św. Jana — Uniwersytet	103
4.IV.	Ratusz (roboty restauracyjne)	100
13.VI.	Pałac Reprezentacyjny	100
	Frekwencja minimalna	
20.VI. 37	Centrala telefoniczna	30
17.X.	Zakład Higieny	37
24.X.	Fabryka Konserw Grzybowych	40
31.X.	Cmentarz parafialny Rossa	30
6.III. 38	Wystawa Szybowcowa	30

Pobieżne zapoznanie się z wyżej zamieszczoną tabliczką wskazuje, że obok zabytków były zwiedzane również zakłady użyteczności publicznej. Należy lojalnie zaznaczyć, że były głosy na posiedzeniach Zarządu przeciwko zwiedzaniu obiektów takich jak elektrownia, stacja pomp, czy straż ogniowa. Twierdzono, że leży to w zakresie działalności instytucji oświatowych. Zainteresowania jednak stałych uczestników wycieczek i chęć ujmowania krajoznawstwa w sposób bardziej wszechstronny, wpłynęły na pozostawienie obiektów użyteczności publicznej na liście niedzielnych wycieczek.

Frekwencja zależy od różnych często przypadkowych okoliczności. Niewątpliwie wpływ mają: pora roku, pogo-

da, temat, osoba udzielająca wyjaśnień — tu należy dodać, że w miarę możliwości do pokazywania obiektu i udzielenia wyjaśnień bywa zapraszany specjalista. Ogólnie biorąc w okresie sprawozdawczym wzięło udział w wycieczkach „Wilnianie poznajcie Wilno“ 4.914 osób.

Wycieczki narciarskie

W sezonie zimowym zorganizował Związek szereg wycieczek narciarskich pod hasłem „Wszyscy na narty po zdrowie i rozrywkę“. Co niedzielę dyplomowany instruktor narciarski prowadził uczestników wycieczki na podmiejskie tereny i przeprowadzał w formie popularnej i przystępnej naukę jazdy na nartach. Tak pomyślane wyprawy narciarskie dawały możliwość nie tylko poznania malowniczych okolic Wilna ale też przyczyniały się do podniesienia poziomu techniki narciarskiej, co w przyszłości może stać się zachętą do samodzielnych parudniowych rajdów. Biorąc pod uwagę wzrastającą systematycznie frekwencję, mamy nadzieję, że nasze wycieczki narciarskie potrafią w przyszłości skupić wszystkich początkujących, chodzących „na własną rękę“ narciarzy.

Wycieczki zamiejskie

Dalsze wycieczki do miejsc o wartościach historycznych, czy krajobrazowych wśród wilnian nie mają powodzenia. Przyczyny tego należy szukać w mało rozwiniętym zamiłowaniu do turystyki. Wysuwana często kwestia kosztów ma drugorzędne znaczenie. Obserwując turystów z innych dzielnic kraju, wiemy, że ludzie o tej samej stopie zamożności pozwalają sobie na wydanie kilku złotych, ażeby zobaczyć Troki, czy Narocz, wówczas gdy np. wilnianie nie mogą się nawet zgodzić z faktem, że całodzienne zwiedzanie miasta, łącznie z opłaconymi wstępami, pod opieką wykwalifikowanego przewodnika kosztuje złotówkę, zapominając o tym, że w innych miastach, zwłaszcza zagranicznych koszt ten jest kilkakrotnie większy.

Tydzień Propagandy Muzeów

W kwietniu roku ubiegłego, celem spopularyzowania muzeów wileńskich i zbiorów, które są w nich skupione, zorganizowano „Tydzień Propagandy Muzeów“, który dał nadspodziewanie dobre wyniki. Dzięki życzliwemu ust-

sunkowaniu się władz szkolnych i wojskowych w tygodniu propagandowym przez sale muzealne przeszły dziesiątki grup wycieczkowych. Nie zawiódł też i ogół mieszkańców Wilna. Można zaryzykować twierdzenie, że w ciągu jednego dnia w muzeach wileńskich w okresie „Tygodnia“ było zwiedzających więcej niż w ciągu całego roku. Najlepiej ten fakt ilustrują dane cyfrowe.

	N a z w a m u z e ó w	Ilość zwiedz.
1	Muzeum T-wa Przyjaciół Nauk . . .	1062
2	Muzeum Archeologii U. S. B. . . .	2010
3	Muzeum Przyrodnicze U. S. B. . . .	4222
4	Muzeum Białoruskie	1816
5	Państwowa Biblioteka im. Wróblewskich	1778
6	Naukowy Instytut Żydowski	775
	Razem	11.763

Zachętą do dalszej pracy nad propagandą muzeów będzie przychylna opinia osób zainteresowanych. Dla przykładu przytaczamy urywek z listu Żydowskiego Instytutu Naukowego, który, przysyłając dane statystyczne, skreślił następującą uwagę: „Należy zaznaczyć, iż zwiedzili Instytut ludzie, którzy zwykle nie przychodzą ani do Instytutu, ani na wystawy urządzone przez nas. Jest przeto rzeczą jasną, iż odezwa Związku Propagandy Turystycznej do mieszkańców Wilna by zwiedzili muzea, przyniosła pożądany plon: fakt ten należy podkreślić z pełnym uznaniem. Jesteśmy i nadal gotowi współpracować ze Związkiem Propagandy Turystycznej przy jego staraniach o zainteresowanie ludności naszym miastem i zabytkami“.

Wykłady uniwersyteckie o Wilnie i Wileńszczyźnie

W ubiegłym roku sprawozdawczym Związek zwrócił się do władz uniwersyteckich z prośbą o zorganizowanie powszechnych wykładów o Wilnie i ziemi wileńskiej. Warunki tak się złożyły, że wykłady powyższe mogły odbyć się dopiero na wiosnę 1938 roku. W 14-tu doskonale opra-

cowanych prelekcjach poznali liczni słuchacze szereg zagadnień zarówno historycznych jak i aktualnych, związanych z Wileńszczyzną. Dla zobrazowania całokształtu poruszanych tematów podajemy spis wygłoszonych wykładów.

	Nazwisko wykładowcy	T e m a t
1	Prof. Dr E. Passendorfer	Krajobraz Wileńszczyzny i jego dzieje.
2	Inż. Wł. Korsak	W kniejach Wileńszczyzny.
3	Dr H. Hołubowiczowa	Pradzieje Wileńszczyzny.
4	Dr W. Rewieńska	Najstarsze Wilno.
5	Prof. Dr H. Łowmiański	Historia średniowieczna Wileńszczyzny.
6	Doc. Dr R. Mienicki	Dzieje Wilna od Unii Lubelskiej do końca XVIII wieku.
7	Prof. Dr J. Iwaszkiewicz	Wilno w powstaniach.
8	Dr A. Narwoysz	Dzieje uniwersytetu wileńskiego.
9	Prof. Dr Marian Morełowski	Historia sztuki wileńskiej. Część I.
10	Prof. Dr Marian Morełowski	Historia sztuki wileńskiej. Część II.
11	Prof. Dr K. Górski	Literatura wileńska do końca XVIII wieku.
12	Prof. Dr K. Górski	Literatura wileńska w wieku XIX.
13	Dr T. Szeligowski	Muzyka ludowa Wileńszczyzny.
14	Dr T. Szeligowski	Muzycy wileńscy.

Wystawa obrazów, grafik i rzeźb

Już drugi rok lokal Związku gości u siebie stałą wystawę prac młodych artystów. Ekspozycje zmieniają się co parę miesięcy. Po wystawie grafik, zmontowano wystawę obrazów olejnych itd. W okresie sprawozdawczym zorganizowano wystawę prac Koła Studentów Wydziału Sztuk Pięknych U. S. B., złożoną częściowo z obrazów olejnych, grafik i rzeźb.

Prace wystawione cieszą się na ogół powodzeniem zarówno wśród turystów, jak też i wilnian. Z przyjemnością należy zanotować fakt, że osoby poszukujące artystycznych upominków czy obrazów do dekoracji ścian, w biurze albo w prywatnym mieszkaniu, w pierwszym rzędzie odwie-

dzają wystawę. Wysoki poziom artystyczny, umiarkowane ceny i dogodne warunki płatności zachęcają wiele osób do kupna. Obrazy i grafiki zakupione w Z. P. T. wędrują do różnych dzielnic Polski, gdzie spotkać je można tak po domach prywatnych, jak i lokalach urzędowych.

Największym popytem cieszą się grafiki o motywach wileńskich. Dla ułatwienia ich kupna skompletowano album, z którego w każdej chwili można coś odpowiedniego wybrać.

Przez utrzymanie stałej wystawy i zorganizowania sprzedaży przychodzimy z pomocą zarówno artystom wileńskim, którzy szukają nabywców, jak również ułatwiamy chętnym nabycia dzieł sztuki.

Słupki reklamowe, Wystawa Radiowa

Warto również wspomnieć chociażby dla przykładu o drobnych momentach propagandowych, mających charakter tymczasowy, dorywczy.

W lecie roku ubiegłego Zarząd Miejski oddał do dyspozycji Związku 6 świetlnych słupków reklamowych. Umieszczono w nich schematyczne mapy miasta, spis muzeów i hasła reklamowe Z. P. T. Obserwacje wykazały, że ułatwiały one turystom orientację i poruszanie się. Żywot ich był niestety krótki, ponieważ przy regulacji ulic na podstawie opinii Biura Urbanistycznego, słupki, jako niepożądane usunięto. Związek na urządzenie słupków wydał 600 zł, które oczywiście nie mogły w ciągu kilku miesięcy amortyzować się. Na marginesie tej sprawy warto zanotować, że słupki te zostały ustawione przed dworcem kolejowym z niedużą modyfikacją: zamiast planu miasta i spisu muzeów w poszczególnych okienkach znajdują się reklamy firm; wykonanie ich pozostawia wiele do życzenia.

Kierownictwo Wystawy Radiowej pod hasłem „Radio dla miasta i wsi“ ściśle współpracowało z Z. P. T. Zarówno członkowie Zarządu jak i pracownicy Biura brali czynny udział w pracach przygotowawczych. W czasie trwania Wystawy funkcjonował Kiosk Informacyjny Związku. W ciągu 2-ch tygodni obsłużono kilka tysięcy osób. Udzielane informacje dotyczyły głównie Wystawy i zwiedzania

miasta, ponieważ w tym czasie bawiły liczne wycieczki z prowincji.

Odpust w Bud- sławiu

W miarę możliwości Związek stara się włączyć w orbitę swoich prac i zainteresowań całą Wileńszczyznę. W tym celu w okresie letnim zrobione były wypadki do powiatów najbardziej turystycznie zaawansowanych. Dalecy jesteśmy jeszcze od chwili, kiedy wszystkie miejscowości będą należycie przygotowane na przyjęcie turystów. Tem nie mniej należy stwierdzić, że zrozumienie dla turystyki na naszych ziemiach wzrasta. Szereg ludzi dobrej woli, dbając o interes miejscowej ludności stara się urządzać lokalne uroczystości w skali, któraby gwarantowała przyjazd turystów.

Dzięki inicjatywie K. O. P. i przedstawicieli miejscowego społeczeństwa, zorganizowano w lecie roku ubiegłego w Budśławiu dwudniowe uroczystości lokalne, które zgromadziły kilka tysięcy osób z bliższej i dalszej okolicy. Nie brakło również przedstawicieli Wilna i Warszawy. Biorąc za punkt oparcia doroczny odpust, miejscowy Komitet Społeczny zorganizował Wystawę Przemysłu Ludowego, popis chórów i orkiestr regionalnych, wreszcie pokazy na wodzie, coś w rodzaju „wianków“.

Udział Związku przy montowaniu imprezy wyraził się przede wszystkim w zorganizowaniu propagandy; nakładem Z. P. T. został wydany afisz. W komunikatach prasowych umieszczano szereg wzmianek o Budśławiu, jego historycznej przeszłości, dzięki życzliwemu ustosunkowaniu się Rozgłośni Wileńskiej do naszych poczynań, przeprowadzono transmisję z popisu orkiestr i chórów.

Akcja letniskowa

Wileńszczyzna w niedalekiej przyszłości, dzięki warunkom przyrodzonym niewątpliwie zajmie jedno z czołowych miejsc w hierachji polskich miejscowości letniskowych. Obfitość wód, stosunkowo dużo wzniesień, bogactwo form krajobrazowych przyciągają na Ziemię Północną coraz więcej letników. Wszyscy przyjezdni zgodnie stwierdzają, że nigdzie tak dobrze się nie odpoczywa, jak w za-

ciszu dworów, czy chat wiejskich na Wileńszczyźnie. Opinia ta znalazła swój wyraz w hasle „Pracujesz na Zachodzie — odpoczywaj na Wschodzie“ rzuconym przez jednego z wileńskich publicystów.

Nas, jako organizatorów tej akcji, interesują sposoby realizacji wyżej przytoczonego hasła, strona techniczna zagadnienia. Do niedawna największą wadą akcji letniskowej był brak kontaktu między letnikiem, a właścicielem letniska. Brakowało ogniwa pośredniego, ogniwa o charakterze informacyjnym. Dziś ta kwestia po szeregu prób — mniej czy więcej szczęśliwych — znalazła się na dobrej drodze. Współpraca Związku Powiatów R. P. i Wydziałów Powiatowych ze Związkiem Propagandy Turystycznej w najbliższym czasie zostanie definitywnie określona i przez czynniki miarodajne zaakceptowana. Związkowi Propagandy Turystycznej przypadnie w udziale praca informacyjna i propagandowa. Uzyskiwanie zniżek przejazdowych, wydawnictwa prospektów, ulotek, afiszów, wzmianki i felietony w prasie i radio, dokładne i sprawne informacje (ustne i drogą korespondencji) — oto są główne punkty działania Z. P. T. Organizowanie terenu: aprowizacja, zabudowa, stosunki sanitarne itp. przypadnie w udziale lokalnym komisjom Turystyczno-Letniskowym. One też będą dostarczały szczegółowych danych Związkowi zarówno o miejscowościach jak i o poszczególnych lokalach.

Rozwinięcie ruchu letniskowego ma poważne znaczenie gospodarcze, zwłaszcza dla Wileńszczyzny, która nie może się pochwalić zbyt wielką ilością źródeł dochodu. Ktoś słusznie zauważył, że w niedalekiej przyszłości ruch letniskowy uważany będzie za ciężki przemysł tych Ziem. Nic więc dziwnego, że Władze Związku ustosunkowują się do tej sprawy wyjątkowo życzliwie, przygotowując się w miarę swych możliwości do najbardziej wytężonej pracy. W lecie roku ubiegłego zlustrowano miejscowości letniskowe i przeprowadzono szereg rozmów informacyjnych w terenie. Wczesną wiosną 1938 roku łącznie z przedstawicielem Związku Powiatów i odnośnych Wydziałów Powiatowych,

zorganizowano konferencje w kilku ośrodkach letniskowych, wyjaśniając na konkretnych i aktualnych przykładach niedociągnięcia i możliwości organizacyjne. W połowie marca odbył się w Krakowie pierwszy kurs, poświęcony sprawom letniskowym, w którym wziął udział Dyrektor Związku. Z przyjemnością należy podkreślić, że Wileńszczyzna na kursie była reprezentowana poza delegatem Z. P. T. przez trzech przedstawicieli Wydziałów Powiatowych. Jest to jeszcze jeden sprawdzian właściwej oceny tego zagadnienia. Ostatnim punktem godnym uwagi jest przeprowadzenie katastru miejscowości letniskowych. W tej chwili kartoteka letniskowa Związku posiada 119 pozycji w dziale „miejscowości“ i 231 pozycji w dziale „pomieszczenia“. Jak na pierwszy rok pracy są to liczby poważne.

Wzrastająca co roku frekwencja, niewątpliwie przyspieszy synchronizację współpracujących czynników, a co zatym idzie udoskonali aparat informacyjno-propagandowy, tak bardzo potrzebny przy obsłudze letników.

O B S Ł U G A T U R Y S T Ó W

Zniżki przejazdowe

Obsługa turystyczna zaczyna się w momencie wyjazdu, który jest ściśle związany z ulgą taryfową. Bez ulg przejazdowych nie może być mowy o turystyce. W tym też kierunku szły główne starania uwieńczone, dzięki życzliwości Ligi Popierania Turystyki, pozytywnym wynikiem.

Najwięcej osób korzystało ze zniżki pod hasłem „Lato na Ziemiach Wschodnich“. Na obszar Ziemi Wschodnich przyjechało na podstawie kart indywidualnych 11.734 osoby; liczba ta w porównaniu z 13-toma tysiącami z roku poprzedniego wskazuje jakgdyby na zmniejszenie się zainteresowania tą częścią kraju. Tak jednak nie było. Przyczyny należy szukać gdzie indziej — w zbyt późnym ogłoszeniu zniżki. Podano wiadomość o zniżce „Lato na Ziemiach Wschodnich“ w dniu 1-y lipca, czyli w pełni sezonu,

kiedy większa część osób już miała ułożony plan spędzenia wakacji.

Poza tym zniżki indywidualne przysługiwały osobom udającym się na „Zaduszki na Rossie“, na Zjazd P. O. W. i Kiermasz św. Kazimierza.

Drugim rodzajem zniżki, może mniej wygodnym, ale bardziej wydatnym, były pociągi popularne. W okresie sprawozdawczym pociągami popularnymi przyjechało do Wilna blisko 53.000 osób, z czego 39.457, czyli $\frac{3}{4}$ obsłużył Z. P. T.; pozostała $\frac{1}{4}$ przypada na pielgrzymki i wycieczki szkolne, nie korzystające z naszych usług.

Największe nasilenie ruchu turystycznego zanotowano przy masowych zjazdach, które przedstawia poniższe zestawienie.

D a t a	Nazwa Zjazdu	Przyjechali		Razem
		pocią- giem popular- nym	za kar- tami in- dyw.	
4— 5.IV. 37	Otwarcie Bazyliki . . .	1200	—	1200
18—19.IV. 37	XVIII Rocznica Wyzwo- lenia Wilna	1024	—	1024
11—12.V. 37	Hołd na Rossie	1049	—	1049
6.VI. 37	Pielgrzymka do Kalwarii —najliczniejsza . . .	1027	—	1027
1— 2.VII. 37	Kongres Mariański . . .	8124	319	8443
15—30.IX. 37	Wystawa Radiowa . . .	2548	—	2548
1— 2.XI. 37	Zaduszki na Rossie . . .	687	2240	2927
20—21.XI. 37	Zjazd P. O. W.	13606	1050	14656
3— 4.III. 38	Kiermasz św. Kazimie- rza	8557	497	9054

Na naszym terenie turysta używa prócz pociągów innych jeszcze środków lokomocji: autobusów i statków. Były też czynione starania w kierunku uzyskania odpowiednich ulg i przystosowania rozkładów jazdy do potrzeb ruchu turystycznego. Dzięki pomocy Urzędu Wojewódzkiego nasze dezyderaty zostały w miarę możliwości uwzględnione.

Kwatery

Sprawa mieszkaniowa należy do najważniejszych i jednocześnie do najbardziej palących. Ciągłe odczuwa się brak odpowiednio urządzonych hoteli i schronisk. W czasie większych zjazdów, gdy zmuszeni jesteśmy pomieścić kilka tysięcy osób, odczuwamy brak łóżek nie tylko w hotelach i schroniskach, ale nawet w prywatnych mieszkaniach.

Niestety na tym odcinku obsługi turystycznej nie możemy zanotować zmian na lepsze. Odwrotnie, stan liczebny miejsc w schroniskach uległ poważnej redukcji po zlikwidowaniu Schroniska Miejskiego. Zmniejszenie i tak szczupłej liczby miejsc w schroniskach o 300 łóżek należy uznać za fakt wysoce dla rozwoju turystyki niepomyślny.

Brak mieszkań nabiera tragicznej wymowy w zestawieniu z wzrastającą stale frekwencją. Wystarczy powiedzieć, że w ciągu ostatnich lat ruch wzrósł dziesięciokrotnie: kilka lat temu odwiedzało Wilno i Wileńszczyznę parę tysięcy turystów rocznie; obecnie w ciągu roku ogólna ilość przyjezdnych sięga 100.000.

Przewodnicy

Obok przed chwilą omówionych zagadnień za niezmiernie ważną należy uznać pracę przewodników. Oni przecież mają bezpośredni kontakt z turystą, oni reprezentują Wilno i Wileńszczyznę.

Pracę przewodników obrazują następujące cyfry.

M i e s i ą c	Ilość oprowadzeń	Ilość oprow. osób
Kwiecień 1937	23	923
Maj	50	2053
Czerwiec	34	1256
Lipiec	41	1358
Sierpień	47	1938
Wrzesień	38	1265
Październik	33	846
Listopad	53	1584
Grudzień	13	375
Styczeń 1938	13	459
Luty	11	304
Marzec	37	827
Razem:	393	13188

Łączna liczba 13188 oprowadzonych turystów świadczy, że coraz więcej osób przy zwiedzaniu miasta chętnie posługuje się żywym słowem przewodnika. Nie wyklucza to oczywiście istnienia poważnego procentu osób, które zwiedzanie sprowadzają do obejrzenia obiektu, bez jakiegokolwiek komentarza. Pocieszającym jest jednak fakt, że procent ten z roku na rok wyraźnie maleje.

Obsługa informacyjna

Niemniej ważnym od poprzednio wymienionych czynników obsługi jest szybka i dobra informacja. Stąd dążenie Związku do udoskonalenia służby informacyjnej.

W dalszym ciągu jest uzupełniana biblioteka podręczna, gdzie obok dzieł podstawowych z zakresu turystyki są rozkłady jazdy, różne taksy, cenniki hotelowe i restauracyjne, mapy i t. d.

Celem ułatwienia turystyce uzyskania dokładnej informacji w terenie, kontynuujemy akcję kursów informacyjnych dla osób, które z tytułu swych zajęć mają kontakt z przyjezdnym.

Informacje telefoniczne stanowią poważny odsetek ogólnej liczby odpowiedzi na pytanie z zakresu turystyki. Największe ich nasilenie przypada na okres wiosenny i letni, kiedy to aktualne jest planowanie wycieczek, wynajdywanie kwater itd.

W okresie większych zjazdów jak „Wystawa Radiowa“, „Zaduszki na Rossie“, „Ogólnopolski Zjazd P. O. W.“, „Kiermasz Św. Kazimierza“, Związek uruchomił dodatkowe punkty informacyjne na mieście, a w czasie przybywania pociągów popularnych Stację Obsługi na dworcu kolejowym.

Wzorem lat poprzednich w sezonie letnim Związek uruchomił punkt informacyjny w Druskienikach. W tym też czasie przedstawiciel nasz zorganizował kilka wycieczek do Wilna.

Warto również wspomnieć o roli doradcy, w jakiej występuje Z. P. T. przy organizowaniu wycieczek i zjazdów. Poza wycieczkami i przydziałem kwater Biuro przychodzi z pomocą Komitetom Wykonawczym czy organizacyjnym

zjazdów również przy montowaniu całości: ułatwia obstawianie znaczków, druków, układa programy, organizuje przyjęcia zarówno w Wilnie, jak też i w innych miejscowościach.

Wogóle służy radą i pomocą niezmiernie ułatwiając zadanie tym, którzy muszą zjazd realizować.

WAŻNIEJSZE IMPREZY I ZJAZDY

„Zaduszki na Rossie”

Zjazd do Wilna p. h. „Zaduszki na Rossie“, który odbył się w okresie 31.X.—2.XI.37 r. upoważniał do korzystania z następujących zniżek: 75 % w pociągach popularnych i 66 % w pociągach rozkładowych na podstawie karty uczestnictwa. Na powyższy zjazd przybył pociąg popularny „Koła Wilnian“, przywożąc 687 osób, prócz tego ze zniżek indywidualnych skorzystało 2.240 osób. Łącznie w tym okresie bawiło w Wilnie 2927 turystów.

Trzydniowy program pobytu w Wilnie zawierał następujące punkty główne: 1-y dzień — zwiedzanie miasta, odczyt o Wilnie prof. Mieczysława Limanowskiego, dancng, przedstawienia w teatrach; 2-gi dzień — wyjazd do Trok, przemarsz na Rossę w celu złożenia hołdu przed Mauzoleum, wieczór literacki W. Dobaczewskiej, poświęcony pamięci wielkich ludzi Wilna, z recytacjami artystów Teatru Miejskiego; — 3-ci dzień — Żałobna Msza Św. w Ostrej Bramie, zwiedzanie cmentarza, wystawa pośmiertna prac prof. F. Ruszczyca. W ciągu trzech dni cmentarze i miasto były iluminowane.

Zjazd P. O. W.

I Ogólnopolski Zjazd P.O.W., który się odbył w Wilnie w dniach 21, 22 i 23 listopada, korzystał z 75% zniżki. Przyśługiwała ona w pociągach popularnych i przy przejazdach indywidualnych. Do Wilna przybyło z całego kraju 15 pociągów popularnych, przywożąc 13.606 osób. Na podstawie kart indywidualnych przyjechało 1.050 osób. Pokażna liczba uczestników nie korzystała ze zniżek zjazdowych. W sumie w okresie zjazdu mieliśmy w Wilnie około 16.000 gości.

W pracach organizacyjnych zjazdu Związek Propagandy Turystycznej brał czynny udział w sekcji kwaterunkowej, programowej oraz informacyjnej. Dla zobrazowania całokształtu prac warto przypomnieć niektóre fragmenty działalności Z. P. T., jak przygotowanie kwater (sprawdzenie sienników, zakup słomy), wysyłanie kwaternistrów celem spotkania i częściowego przydziału, już podczas samej podróży, zorganizowanie 5-ciu punktów informacyjnych, współpraca przy układaniu informatora, organizowanie wycieczek.

W ciągu trzech dni zjazdowych Biuro było czynne po 18 godzin na dobę.

Kiermasz Św. Kazimierza

Kiermasz w dniu Św. Kazimierza zgromadził w roku sprawozdawczym nienotowaną dotychczas liczbę turystów. Pociągami popularnymi przyjechało 8.460 osób, w tym z Warszawy 591 osoba; na podstawie kart indywidualnych 497 razem 8.957 osób. Ilość tę w pierwszym rzędzie zawdzięczamy akcji Delegatury Ligi Popierania Turystyki w Wilnie, która doprowadziła do skutku uruchomienie 14-u pociągów popularnych.

Przygotowania Związku Propagandy Turystycznej do przyjęcia turystów szły w dwóch kierunkach:

1. zapewnienie noclegów — kwater
2. urozmaicenie pobytu przez urządzenie odpowiednich imprez.

Kwaterunek został rozwiązany pomyślnie przez wykorzystanie hoteli, schronisk i pewnej ilości kwater prywatnych. W momencie największego nasilenia uruchomiono prowizoryczne schronisko na blisko 200 osób. Dzięki życzliwości Zarządu Miasta, który wypożyczył 170 łóżek i tyleż kompletów pościelowych, „głód“ noclegowy został całkowicie zaspokojony. Rzecz jasna, że nie obeszło się bez narzekania na brak mieszkań. Poczujemy się jednak, że pochodziły one od osób, które nie pofatygowały się przeczytać na karcie zjazdowej kilku zdań, gdzie wyraźnie było napisane do kogo należy zwrócić się w sprawie obsługi turystycznej.

Zanim przejdziemy do omawiania imprez warto słów kilka powiedzieć o akcji propagandowej.

Każdy z uczestników zjazdu otrzymał pamiątkowy żetonik w kształcie serca lub konika. Nie od rzeczy zaznaczyć będzie, że cieszyły się one dużym powodzeniem wśród przyjezdnych.

Program uroczystości, był szczegółowo podany na afiszach. Powtarzane na tychże afiszach popularne hasła kaziukowe jak:

- 1) „Zapamiętać — trud niewielki
Kaziuk koi smutek wszelki“
- 2) „Jeśli twą duszę smutek przenika
Zawieś na piersi serce z piernika“

były jednym z przyczynków wywołujących odpowiedni nastrój i humor.

Trzecim wreszcie optycznym akcentem propagandowym były chorągiewki z wystylizowanymi sercem i zabawkami z napisem „Kaziuk raduje serca“. Chorągiewki te odbite w ilości 3.000 egzemplarzy były sprzedawane po 15 groszy. Organizatorzy w ten sposób chcieli chociaż w drobnej części zwrócić duże, jak na możliwości Związku, sumy wydatkowane na całość imprezy. Niestety, spotkali się z zawodem. Sprzedano zaledwie na 74 zł 50 gr., bo większość firm wileńskich, i to takich, które od turystów czerpią bezpośrednie zyski ustosunkowała się do chorągiewek negatywnie. Często sprzedawcy chorągiewek słyszeli odpowiedź mniejwięcej tej treści: „Do nas turyści przyjdą i tak“. Ci, skądinąd wytrawni ludzie interesu, zupełnie się nie orientują w strukturze turystyki. Nie chcą wiedzieć, że bez systematycznej i planowej pracy Związku ruch turystyczny z potężnej, stutysięcznej fali przekształciłby się jak to dawniej bywało, w nic nie znaczący pod względem gospodarczym podskórny, niewidoczny strumyczek. Równoległe z tym muszą ci panowie wiedzieć, że te dzielnice kraju, które zrozumiały znaczenie ruchu turystycznego czerpią z niego poważne dochody. Nie żadne więc względy spo-

łeczne, czy państwowe wchodzą tu w grę, lecz jedynie własna kieszeń.

Obecnie przechodzimy do organizacji imprezy, w pierwszym rzędzie pochodu, który w ciągu zaledwie kilku lat wyrobił sobie zaszczytny przydomek „tradycyjny“.

Organizacja pochodu w dniu Św. Kazimierza, w roku 1938-ym ma swoją historię.

Po zeszłorocznych atakach prasowych Zarząd Związku postanowił zrobić eksperyment i oddał inicjatywę w ręce ogółu wilnian. W tym celu została zwołana na dzień 25-ty maja ub. r. konferencja, złożona z przedstawicieli całego społeczeństwa, na której miały paść odpowiedzi na dwa pytania.

1. Czy należy urządzać pochód w dniu 4-ym marca?
2. Jak pochód ma wyglądać?

Mimo obiekcji, które dotyczyły pory roku i związanej z nią niepewnej pogody, jednomyślnie zdecydowano pochód urządzać. Nad charakterem pochodu zastanawiano się przez dłuższy czas. Na plan pierwszy wszystkich pomysłów wysunęły się dwa momenty: tradycja i regionalizm. Konferencja, która nie miała zresztą na celu opracowania szczegółowego projektu pochodu, przekazała sprawę specjalnej komisji pod przewodnictwem prof. Mieczysława Limanowskiego.

W okresie ferii letnich komisja nie funkcjonowała. W listopadzie Biuro Związku Propagandy Turystycznej przeprowadziło szereg rozmów z prof. Limanowskim, starając się ustalić projekt i koncepcję pochodu. — Prof. Limanowski zaproponował urządzenie pochodu złożonego z dwóch części: tradycyjno-monumentalnej i regionalnej. Wysunął również pomysł związania tej imprezy z Wydziałem Sztuk Pięknych U. S. B. Słuchacze Wydziału ustosunkowali się do pomysłu bardzo życzliwie. Prezes Koła Studentów Wydziału Sztuk Pięknych zwołał trzy zebrania dyskusyjne, naktórych szczegółowo omówiono koncepcję pochodu i możliwości realizacyjne. Akademy przy tym wysunęli zasadniczy warunek — należy prosić Radę Wydziału o pozwolenie wykonania prac związanych z pochodem

w godzinach ćwiczeń uniwersyteckich. Swój postulat motywowali chęcią skorzystania z okazji i projektowania, oraz wykonywania prac dekoracyjnych ściśle związanych z historią i tradycją miasta. Rada Wydziału Sztuk Pięknych nie uwzględniła prośby, wobec czego należało rozzejrzeć się za osobami, które zechciałyby podjąć się wykonania projektów, a następnie poszczególnych fragmentów pochodu. Korzystając z faktu, że słuchacze Wydziału Sztuk Pięknych, dzięki odbytym poprzednio wieczorom dyskusyjnym, byli już „wtajemniczeni“ w całość pochodu, postanowiono powierzyć wykonanie prac 4-em słuchaczom z zaznaczeniem, że wszystkie pomysły artystyczne muszą być uzgodnione z przewodniczącym komisji prof. M. Limanowskim.

Jak już poprzednio zaznaczono zaprojektował pochód prof. M. Limanowski. Rozpatrzmy główne wytyczne. Pochód składał się z dwóch części: monumentalnej i regionalnej. Rozmiary pochodu w teoretycznym opracowaniu były znacznie większe, uległy one zmniejszeniu przy zestawieniu z możliwościami finansowymi Związku. Ostatecznie zrealizowano pochód w ilości 8 wozów. Część monumentalną tworzyła figura Św. Kazimierza i 2 aniołowie — razem trzy wozy. W drugiej części na 5 wozach regionalnych przedstawiono w skrótach artystycznych: pierniki, zabawki, len, palmy wileńskie. Żywym łącznikiem między wozami były kolumny junaków i transparenty z artystycznymi napisami, nawiązującymi do humoru o podkładzie kiermaszowym.

Początkowa koncepcja żeby wszystkie wozy były ciągnięte przez woły nie dała się skutecznie z braku ich w okolicy miasta. Również nie dało się przebrać orkiestry i junaków w kostiumy historyczne, co by niewątpliwie podniosło wygląd pochodu jako całości.

Udekorowanie 8 wozów (projekty, materiały, robocizna), kosztowało 1.982 zł. Biorąc pod uwagę, że samo wykonanie lalek i dekoracji trwało dwa tygodnie, w ciągu których od rana do późnej nocy pracowało kilka osób, ceny tej nie należy traktować jako wygórowanej. Koszt zresztą został wyrównany przez nienotowane dotychczas zacieka-

wienie publiczności. Już w parę godzin przed rozpoczęciem pochodu wszystkie chodniki na trasie były szczelnie wypełnione. Z momentem przejścia pochodu ulice jak okiem sięgnąć przedstawiały morze głów. Okoliczność ta daje najlepszą odpowiedź na pytanie, czy należy w przyszłości organizować pochód w dniu 4-ym marca.

Obok pochodu na ten dzień Z. P. T. przygotował Wieczór Literacki, poświęcony twórczości pisarzy wileńskich z objaśnieniami jednego z literatów i recytacjami artystów Teatru Miejskiego. Kosztów organizacyjnych, mimo że były nieduże, bo wynosiły zaledwie 90 zł, nie dało się pokryć ze wstępów, ponieważ sprzedano zaledwie 28 biletów. Satisfakcją dla organizatorów jest fakt ogólnego uznania obecnych, którzy z zainteresowaniem wysłuchali zarówno objaśnień jak i recytacyj.

W S P Ó Ł P R A C A

Wszystkie nasze projekty i plany realizowaliśmy przy pomocy zarówno władz, jak i organizacji społecznych, przy czynnym udziale prasy i Polskiego Radia.

Najwydatniejszą pomoc materialną otrzymaliśmy od Ligi Popierania Turystyki, Dyrekcji Kolei Państwowych, Urzędu Wojewódzkiego, Zarządu Miasta, Izby Przemysłowo-Handlowej.

Reasumując wyniki pracy za rok ubiegły poczuwamy się do miłego obowiązku, złożenia wszystkim życzliwym nam instytucjom i osobom wyrazów serdecznego podziękowania.

W Y K A Z
C Z Ł O N K Ó W

**Członkowie
zwyczajni**

1. B-cia Jabłkowsy	Autobusowych „Tom-
mak“
2. B-cia Trachtenberg	
3. Drukarnia „Grafika“	16. Towarzystwo Oświaty
Białoruskiej
4. Dworek Kresowy	17. Wydział Powiatowy
w Braślawiu
5. Hotel „Georges“	18. Wydział Powiatowy
w Głębokim
6. Izba Przemysłowo-
Handlowa	19. Wydział Powiatowy
w Postawach
7. Izba Rolnicza	20. Wydział Powiatowy
w Święcianach
8. Izba Rzemieślnicza	21. Wydział Powiatowy
w Wilnie
9. Komunalna Kasa
Oszczędności	22. Zarząd Miejski w No-
wej Wilejce
10. Komunikacja Autobu-
sowa Wilno-Troki	23. Zarząd Miejski W Tro-
kach
11. Komisja Turystyczna
Kur. Okr. Szkol. Wilno	24. Zarząd Miejski w Wil-
nie
12. P. B. P. „Orbis“	25. M. Złatkowicz
13. Polskie Towarzystwo
Krajoznawcze	26. Związek Właścicieli
Autobusów Komunika-
cji Zamiejskiej
14. Stowarzyszenie Kup-
ców i Przemysłowców
Chrześcijan	
15. Towarzystwo Miej-
skich i Międzymiasto-
wych Komunikacyj	

**Członkowie
nadzwyczajni**

1. Abramowicz Witold	12. „ „Grand“
2. Awłosewicz Franciszek
(Skład Kilimów Glin.)	13. „ „Polonia“
3. Bogdanow Piotr	14. Jutkiewicz Elias
(zmarł w okr. spr.)
4. Borszczewski Kazi-
mierz	15. Kapłan-Kapłański Da-
wid
5. Ciuksza Edward	16. Kawenoki Abram
6. D/H P. „Lech“	17. Kleck i Lewin Dom
Bankowy
7. Dąbrowski Tadeusz	18. Kobzakowski Jerzy
inż. arch.
8. Grabowiecki Jan	19. Koło Importerów Ziem
Wschodnich
9. Halicki Napoleon	
10. Hotel „Anglia“	
11. „ „Ermitaż“	

20. Komunikacja Autobusowa Głębokie—Dzisna	47. Schronisko SS. Bernardynek
21. Kozłowski Władysław	48. Schronisko „Wilia“
22. Lankau Zbigniew	49. Skład Apteczny W. Narbutt
23. Łokuciewski Bronisław	50. Sobieralski Jan
24. Łuczkowski Jan	51. Stowarzyszenie Właścicieli Zakładów Restauracyjnych
25. M. Maćkowiak i T. Romańczuk	52. Świrski Chaim
26. Masłowski Mieczysław	53. Szyk Salomon
27. Michniow J.	54. Tański Adam
28. Miłkowski Roman	55. Taub Michał
29. Miśkiewicz Tadeusz	56. T-wo Niezależnych Artystów i Plastyków
30. Morelowski Marian prof.	57. Wiesztort Zygmunt
31. Oddział Okr. Stow. Chrz. Narod. Nauczycielstwa Szkół Powszecznych w Wilnie	58. Wilczyńska Alicja
32. Otto Wilhelm	59. Wit-Święcicki Bolesław
33. Pikiel Włodzimierz	60. Zdanowski Edmund — Zakład Fotograficzny
34. Polski Spółdzielczy Bank Rzemieślniczy	61. Załkind Abram
35. Popławski Ryszard	62. Zarząd Gminy w Hołubiczach
36. Preiss Jerzy	63. Zarząd Gminy w Porpliszczu
37. Prüfferowa Maria	64. Zarząd Gminy w Zalesiu
38. Restauracja „Bar Angielski“	65. Zarząd Gminy w Plisnie
39. Restauracja „Bar Okocimski“	66. Zarząd Miejski w Dziśnie
40. Restauracja „Bukiet“	67. Zarząd Gminy w Mikołajewie
41. „ „ „Georges“	68. Zienkiewicz Jan
42. „ „ „Italia“	69. Związek Kupców Żydowskich m. Wilna
43. „ „ „Louvre“	70. Związek Strzel. Pow. Grodzki Wilno
44. Restauracja „Nowa Gospoda“	
45. Restauracja „Savoy“	
46. „ „ „Zacisze“	

**WYKONANIE BUDŻETU
ZWIĄZKU PROPAGANDY TURYSTYCZNEJ
ZIEMI WILEŃSKIEJ
ZA ROK 1937/8**

§§	Poz.	W y d a t k i	Prelimin. 1937/38	Wykona- no 1937/38
		Dz. I. Administracja	11.820	11.857,94
	1	<i>Wydatki osobowe</i>	8.620	9.123,78
	a	Uposażenie dyrektora	3.600	3.600,00
	b	Uposażenie pracowników stałych	3.360	3.360,00
	c	Świadczenia socjalne	660	666,98
	d	Pracownicy czasowi	500	636 80
	e	Diety, gratyfikacje i inne	500	860,00
	2	<i>Wydatki rzeczowe</i>	2.400	1.946,31
	a	Wydatki kancelaryjne	300	215,45
	b	Druki i blankiety	300	198,95
	c	Porto, telefon i inne	500	561,31
	d	Uposażenie woźnego	480	480,00
	e	Świadczenia socjalne	65	45,43
	f	Umundurowanie woźnego	150	—
	g	Przejazdy służbowe i transport materiałów	500	412,99
	h	Wydatki gospodarcze	105	32,18
	3	<i>Utrzymanie kiosków</i>	200	247,35
		Wydatki rzeczowe	200	247,35
	4	<i>Zakup inwentarza</i>	600	540,50
		Zakup inwentarza	600	540,50
		Dz. II. Propaganda	12.415	7.391,78
	5	<i>Imprezy</i>	4.000	2.780,94
	a	Kiermasz św. Kazimierza	2.000	2.570,49
	b	Kiermasz św. Jana i inne	2.000	210,45
	6	<i>Wydawnictwa</i>	4.000	1.974,84
	a	Przewodniki, broszury i inne	2.000	1.340,00
	b	Afisze, plakaty i ulotki	1.500	584,00
	c	Karty turystyczne	200	—
	d	Inne	300	50,84

§§	Poz.	W y d a t k i	Prelimin. 1937/38	Wykona- no 1937/38
7		Prasa i agencja prasowa	800	—
8		Wycieczki	3.350	2.571,95
	a	Wynagrodzenie przewodników	2.000	1.635,60
	b	Oplata za wstępy	800	367,45
	c	Oprowadzanie wycieczek niezam.	120	120,00
	d	Wycieczki niedzielne	130	429,00
	e	Kursy turystyczne	300	20,00
9		Biblioteka — czytelnia	265	64,05
	a	Zakup książek	200	48,05
	b	Oprawa książek	50	16,00
	c	Inne wydatki	15	—
		Dz. III. Różne	100	42,60
10		Składka do L. P. T.	60	—
11		Różne nieprzewidziane	40	42,60
		Ogółem	24.335	19.292,32
		Nadwyżka budżetowa		2.165,34
				21.457,66

Wydatki pozabudżetowe z nadwyżki roku ub. zł 4.386,53

Stosownie do uchwały Zarządu i Walnego Zebrania

1 Motocykl „Sokół 600” część należności, zł 2.027,00

Komplet ubrania i przyborów do motocykla „ 64,50

Razem zł 2.091,50

Subsydia w naturze:

Subsydium Izby Przemysłowo-Handlowej w postaci

lokalu, opału i światła zł 500,00

§§	Poz.	D o c h o d y	Prelim:n. 1937/38	Wykona- no 1937/38
		Dz. I. Wpływy własne	17.435	19.435,41
1		Składki członkowskie	3.185	2.211,80
	a	Członkowie zwyczajni	2.400	1.675,00
	b	Członkowie nadzwyczajni	685	431,80
	c	Wpisowe	100	105,00
2		Prowizja	1.000	793,18
	a	Od środków lokomocji	600	422,98
	b	Od kwaterunku	250	272,90
	c	Inne	150	97,30
3		Sprzedaż wydawnictw i druków.	2.250	160,00
	a	Sprzedaż przewodników i inn.	2.000	160,00
	b	Zysk ze sprzedaży komisowej	250	—
4		Obsługa turystów	11.000	16.270,43
	a	L. P. T. — za pociągi popularne	7.500	10.101,70
	b	L. P. T. — za karty indywid.	3.000	3.741,18
	c	Inne wycieczki	500	2.427,55
		Dz. II. Subsydia	6.400	1.703,73
5		Zarząd Miejski	900	—
6		Dyrekcja Okr. Kolei Państw.	2.000	874,13
7		Izba Przemysłowo-Handlowa	500	200,00
8		Ministerstwo Komunikacji	2.000	—
9		Inne	1.000	629,60
		Dz. III. Różne	500	318,52
10		Różne nieprzewidziane	500	318,52
		Ogółem	24.335	21.457,66

Z. Zdrojewska

Buchalter

J. Lewon

Dyrektor

T. Nagurski

Prezes

ZESTAWIENIA WYDATKÓW I WPŁYWÓW ZWIĄZANYCH Z ORGANIZACJĄ IMPREZ I PRZYJĘCIA TURYSTÓW W DN. ŚW. KAZIMIERZA W ROKU 1938

WYDATKI.

Pochód

Za dekorację 3 wozów monumentalnych	982.—
Za dekorację 5 wozów regionalnych	1.000.—
Udział kapeli ludowej	12.—
	<u>1994.—</u>

Propaganda.

Znaczkę pamiątkową	400.—
Chorągiewki „Kaziuk raduje serca“	113.—
Druk afiszów	25.—
Rozplakatowanie afiszów	10.—
	<u>548.—</u>

Prowizoryczne schronisko.

Wynajęcie lokalu	70.—
Przewiezienie łóżek	110.—
Sprzątanie schroniska	25.—
Skradzione koce	81,49
Pranie bielizny pościelowej	110,50
Pracownicy	80.—
Drobne wydatki (świece itp.)	3,40
	<u>480,39</u>

Różne

Zw. Literatów — za organ. Wieczoru Literackiego	90.—
Pracownicy w biurze i na dworcu	115.—
Benzyna do motocyklów	30,75
Benzyna do samochodów	35,24
	<u>180,99</u>

Ogółem wydatki 3293,38

WPŁYWY.

Ze sprzedaży chorągiewek	74,50
Ze sprzedaży biletów na Wieczór Literacki	28.—
D. O. K. P. w Wilnie — dotacja	675.—
Wpływ ze schroniska	208.—
	<u>985,50</u>

Poc. z D. O. K. P. Wilno	2.630,10
Poc. z D. O. K. P. Warsz.	591,50
Karty indywidualne	748,50

Ogółem wpływy 4.955,10

ZESTAWIENIE.

Dochód	4.955,10
Rozchód	3.293,38
	<u>1.651,72</u>
Nadwyżka dochodu (brutto)	1.651,72

KOMENTARZ DO WYKONANIA BUDŻETU

Wydatki DZIAŁ I. ADMINISTRACJA.

§ 1. Wydatki osobowe.

poz. d. Przekroczenie preliminowanej sumy nastąpiło wskutek konieczności zatrudnienia większej ilości osób przy Zjeździe P. O. W., oraz w okresie kiermaszu św. Kazimierza, kiedy to wskutek braku mieszkań uruchomiliśmy prowizoryczne schronisko.

poz. e. Przekroczenie preliminowanej sumy spowodowało wypłacenie pracownikom Biura gratyfikacji za obsługę Zjazdu P. O. W. (255 zł) i wysłanie dyrektora Związku na kurs lotniskowy do Krakowa (135 zł).

§ 2. Wydatki rzeczowe.

poz. b. Najpoważniejszym wydatkiem było obstałowanie nowych blankietów i kopert, na łączną sumę 185 zł.

poz. c. Przekroczenie preliminowanej sumy nastąpiło wskutek współpracy z Obywatelskim Komitetem Ukwiecenia Wilna, do dyspozycji którego został oddany aparat biurowy Z. P. T.

poz. f. Ze względów oszczędnościowych ubrania dla woźnych nie zakupiono.

poz. g. Przeważna część wydatkowanej sumy przypada na transport kompletów pościelowych w okresie Zjazdu P. O. W. i kiermaszu św. Kazimierza.

poz. h. Wydatki w tej rubryce obejmują: kupno mydła, pranie ręczników itp.

§ 3. Utrzymanie kiosków.

Za izolację kiosku na dworcu kolejowym zapłacono 170 zł. Poza tym wydatkowano na malowanie szyldów, restaurację słupków itp.

§ 4. Zakup inwentarza.

Splacono resztę należności za maszynę (520 zł) i kupiono kasetkę 20,50 zł.).

DZIAŁ II. PROPAGANDA.

§ 5. Imprezy.

poz. a. Suma preliminowana została zwiększona, uchwałą Zarządu do 3.000 zł.

Główne wydatki: dekoracje 8 wozów — 1.982 zł, znaczki pamiątkowe — 400 zł, wynajęcie lokalu pod prowizoryczne schronisko — 70 zł, sprzątanie schroniska — 25 zł.

poz. b. Wydatki w tej rubryce obejmują honoraria prelegentów i recytatorów na wieczorach literackich (Zaduszki, kiermasz św. Kazimierza), koszt urządzenia wystawy druków propagandowych z okazji Zjazdu Turystycznego.

§ 6. Wydawnictwa.

poz. a. Prof. M. Morelowski jako zaliczkę za przewodnik po Wileńszczyźnie otrzymał 450 zł, za klisze do wyżej wymienionego przewodnika zapłacono 610 zł, za druki propagandowe 280 zł.

poz. b. Afisze na wycieczki narciarskie, niedzielne itp. aktualne wkładki do kart turystycznych, wywieszki, plakatowanie.

poz. c. Kart turystycznych nie drukowano, wystarczającym okazał się zapas z roku ubiegłego.

poz. d. Zdjęcia propagandowe, klisze.

§ 7. Prasa i agencja prasowa.

Projektowany referat prasowy ze względów oszczędnościowych nie został uruchomiony. Biuro, jak i poprzednio, we własnym zakresie wydaje tygodniowy komunikat.

§ 8. Wycieczki.

poz. d. Przekroczenie preliminowanej sumy zostało spowodowane wzrostem wycieczek pod hasłem „Wilnianie poznajcie Wilno“. Wydatek ten został z nadwyżką pokryty ponieważ wycieczki niedzielne dały 292,30 zł dochodu netto.

poz. e. Ze względów oszczędnościowych urządzono tylko jeden kurs dla pracowników hotelowych.

DZIAŁ III. RÓŻNE.

§ 10. Składkę do L. P. T. uregulowano ze względów rachunkowych po 1-ym kwietnia 1938 r.

Dochody DZIAŁ I. WPLYWY WŁASNE.

§ 1. Składki członkowskie.

Zarówno członkowie zwyczajni jak i nadzwyczajni płacą składki z dużym opóźnieniem. Poważny procent członków nie reguluje składek od paru lat. Z tego tytułu powstały poważne zaległości. Od członków zwyczajnych należy się Związkowi 1100 zł, od nadzwyczajnych 550 zł. Liczyć na uzyskanie tych sum w całości nie można, ponieważ wiele instytucji i osób prywatnych mimo kilkakrotnych przypomnień i licznych wizyt inkasenta nie wpłaciło nawet wpisowego.

§ 2. Prowizja.

poz. c. Odsetki od wkładów w K. K. O.

§ 3. Sprzedaż wydawnictw i druków.

Sprzedano osiemdziesiąt egzemplarzy „Przewodnika po Wilnie“ J. Kłosa.

§ 4. Obsługa turystów.

poz. a. b. Nadwyżkę w stosunku do preliminowanej sumy zawdzięczamy Lidze Popierania Turystyki, która przez organizowanie pociągów popularnych i zjazdów przyczyniła się do zasilenia kasy Związku. Jak łatwo zauważyć Lidze zawdzięczamy większą część wpływów.

poz. c. Równoległe na uwagę zasługuje praca Biura, które przez obsługę zjazdów i sprawne organizowanie wycieczek niedzielnych, potrafiło uzyskać wpływy znacznie większe od przewidywanych.

DZIAŁ II. SUBSYDIA.

§ 5. Zarząd Miejski.

W roku poprzednim została wyzyskana suma 900 zł przyznana przez Zarząd Miejski jako subsydium w naturze.

§ 6. Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych.

Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych w Wilnie dwukrotnie subsydiowała Związek: otrzymaliśmy 200 zł na druki propagandowe i 675 zł jako częściowe pokrycie wydatków, związanych z Kiermaszem św. Kazimierza.

§ 7. Izba Przemysłowo-Handlowa.

Izba Przemysłowo-Handlowa poza subsydium w naturze w wysokości 500 zł (lokal, opał, światło), przyznała 100 zł na konkurs pamiątek regionalnych i 100 zł celem wysłania pracownika Związku na kurs letniskowy.

§ 8. Ministerstwo Komunikacji.

Ministerstwo Komunikacji przyznało 1000 zł na budowę stacji obsługi na Dworcu Kolejowym. Kwotę powyższą można będzie podjąć po przedstawieniu rachunków.

§ 9. I n n e.

Wileński Urząd Wojewódzki przyznał 500 zł na wydanie przewodnika po Wileńszczyźnie. Reszta składa się z drobnych kwot przyznanych na Konkurs Pamiątek Regionalnych.

DZIAŁ III. RÓŻNE.

Wpływy za ogłoszenia, ze sprzedaży chorągiewek itp.

W nadwyżce budżetowej znalazła się reszta należności za motocykl — 900 zł. i nagrody ofiarowane na II Konkurs Pamiątek Regionalnych i Wystawę Fotograficzną w łącznej sumie 355 zł. Faktyczna więc nadwyżka wynosi 910.34 zł.

PRELIMINARZ BUDŻETOWY ZWIĄZKU PROPAGANDY TURYSTYCZNEJ ZIEMI WILEŃSKIEJ NA ROK 1938/39

Dz.	§§	W y d a t k i	Preliminowano na	
			r. 1937/38	r. 1938/39
I		<i>Wydatki osobowe</i>	8.620	8.200
a		Uposażenie pracowników stałych	6.960	6.960
b		Świadczenia socjalne	660	660
c		Diety i inne	500	300
d		Pracownicy czasowi	500	280
II		<i>Wydatki rzeczowe</i>	2.400	2.390
a		Lokal, opał, światło	—	500
b		Uposażenie woźnego i świadc. so- cjalne	545	525
c		Utrzymanie porządku	105	40
d		Wydatki kancelaryjne	300	200
e		Druki	300	100
f		Porto, telefon i inne	500	600
g		Przejazdy służbowe i transport materiałów	500	175
h		Eksploatacja motocykla	—	250
III		<i>Utrzymanie kiosków</i>	200	200
IV		<i>Zakup inwentarza</i>	600	50
V		<i>Imprezy</i>	4.000	3.500
a		Kiermasz św. Kazimierza	2.000	2.000
b		Inne imprezy	2.000	1.500
VI		<i>Wydawnictwa</i>	4.000	4.500
a		Przewodniki, broszury	2.000	3.000
b		Afisz, plakaty, ulotki, prospekty	2.000	1.500
VII		<i>Obsługa turystów</i>	3.350	2.800
a		Wynagrodzenie przewodników	2.000	1.800
b		Opłata za wstępy	800	400
c		Oprowadzanie wycieczek niezam.	120	100
d		Obsługa pociągów popularnych	—	500
e		Wycieczki niedzielne i narciarskie	130	300
f		Inne propagandowe	300	100
VIII		<i>Biblioteka — czytelnia</i>	265	150
a		Zakup książek	200	100
b		Oprawa książek i inne	65	50
IX		<i>Różne</i>	100	160
a		Składka do L. P. T.	60	60
b		Różne	40	100
		Ogółem	24.335	22.350

Dz.	§§	D o c h o d y	Preliminowano na	
			r. 1937/38	r. 1938/39
I		<i>Składki członkowskie</i>	3.185	2.600
	a	Członkowie zwyczajni	2.000	2.000
	b	Członkowie nadzwyczajni	685	500
	c	Wpisowe	100	100
II		<i>Prowizje</i>	1.000	700
	a	Prowizja od środków lokomocji	600	500
	b	Prowizja od kwaterunku	250	100
	c	Inne	150	100
III		<i>Sprzedaż wydawnictw i druków</i>	2.250	450
	a	Sprzedaż wydawnictw własnych	2.000	400
	b	Zysk ze sprzed. komisowej	250	50
IV		<i>Obsługa turystów</i>	11.000	13.100
	a	L. P. T. — za pociągi popularne	7.500	7.500
	b	L. P. T. — za karty indywidualne	3.000	3.000
	c	Inne wycieczki, zjazdy itp.	500	2.000
	d	Wycieczki lokalne: niedzielne, narciarskie i inne	—	600
V		<i>Subsydia</i>	6.400	5.000
VI		<i>Różne</i>	500	500
		Ogółem	24.335	22.350

KOMENTARZ DO PRELIMINARZA BUDŻETOWEGO NA ROK 1938/39

Wydatki DZIAŁ I. ADMINISTRACJA.

§ 1. Wydatki osobowe.

poz. a. Uposażenie dyrektora $300 \times 12 = 3.600$.— zł.
Uposażenie 2 pracowników stałych — $280 \times 12 = 3.360$.— zł.

poz. b. Świadczenia socjalne: dyrektora $28,74 \times 12 = 344,88$, 1-go prac. $13,58 \times 12 = 172,96$, 2-go prac. $11,87 \times 12 = 142,44$, razem 660,28.

poz. c. Kwotę 300 zł należy uważać za minimalną. W wypadku przeprowadzenia akcji letniskowej winna ona ulec zwiększeniu.

poz. d. Pracownicy czasowi Z.P.T. zatrudniani w kioskach przy większym ruchu turystycznym.

§ 2. Wydatki rzeczowe.

poz. a. Na pokrycie wydatków na lokal, światło i opał, przeznaczona jest subwencja Izby Przemysłowo-Handlowej w wysokości zł 500.

poz. b. Uposażenie woźnego $40 \times 12 = 480$. Świadczenia socjalne — 45 zł.

poz. c. Zakup szczotek, mydła, pranie ręczników itd.

poz. e. Zmniejszenie tej pozycji jest uzasadnione przez zrobienie większej ilości druków w roku ubiegłym.

poz. f. Abonament telefoniczny $25 \times 12 = 300$. Porto, prowizja inkasenta i inne — 300 zł.

poz. h. Eksploatacja motocykla pochłonie prawdopodobnie więcej niż przewiduje preliminarz.

DZIAŁ IV. ZAKUP INWENTARZA.

Zakup inwentarza z powodu wycofania łaskawie w swoim czasie pożyczonych mebli, jest sprawą aktualną. Jasnym jest obecnie, że preliminowane na zakup drobnych tylko przedmiotów 50 — zł. nie wystarczą.

DZIAŁ V. IMPREZY.

poz. a. 200 zł na organizację kiermaszu św. Kazimierza to minimum, które pozwoli na zmontowanie skromnego pochodu.

poz. b. Pod „inne imprezy“ rozumieć należy Wystawę Fotograficzną w skali ogólnopolskiej, wieczory literackie itp.

DZIAŁ VI. WYDAWNICTWA.

poz. a. Główny wydatek związany jest z wydaniem przewodnika po Wileńszczyźnie prof. M. Morelowskiego.

DZIAŁ VII. OBSŁUGA TURYSTÓW.

poz. a, b. Wydatki na obsługę turystów są ściśle związane z wpływami.

poz. c. Stale zwiększająca się frekwencja i niesłabnące zainteresowanie upoważniają do preliminowania kwoty większej niż w roku ubiegłym.

poz. f. Organizacja kursów dla pracowników, którzy z tytułu swoich obowiązków mają do czynienia z turystami.

Dochody DZIAŁ I. SKŁADKI CZŁONKOWSKIE.

Wpływ ze składek był przewidziany na podstawie doświadczenia z lat ubiegłych.

DZIAŁ II. PROWIZJE.

poz. a. Procent od autobusów i statków.

poz. b. Prowizja od kwater prywatnych, schronisk i hoteli.

DZIAŁ III. SPRZEDAŻ WYDAWNICTW I DRUKÓW.

poz. a. Sprzedaż przewodników po Wilnie prof. J. Kłosa i przewodników narciarskich J. Grabowieckiego i K. Pietkiewicza.

DZIAŁ IV. OBSŁUGA TURYSTÓW.

Przypuszczamy, że ruch turystyczny (pociągi popularne, zjazdy, wycieczki) będzie nie mniejszy niż w roku ub.

DZIAŁ V. SUBSYDIA.

Prawdopodobieństwo wpływów w danej wysokości jest jak co roku niejasne.

S P I S R Z E C Z Y:

Władze Z. P. T.	3
Prace zarządu	5
Prace Biura	5
Propaganda	6
Prasa, radio	6
„Wilnianie poznajcie Wilno“	6
Wycieczki narciarskie	8
Wycieczki zamiejskie	8
Tydzień Propagandy Muzeów	8
Wykłady Uniwersyteckie o Wilnie	9
Wystawa obrazów grafik i rzeźb	10
Słupki reklamowe, Wystawa Radiowa	11
Odpust w Budslawiu	12
Akcja Letniskowa	12
Obsługa turystów	14
Zniżki przejazdowe	14
Kwatery	16
Przewodnicy	16
Obsługa informacyjna	17
Ważniejsze imprezy i Zjazdy	18
„Zaduszki na Rossie“	18
Zjazd P. O. W.	18
Kiermasz Św. Kazimierza	19
Współpraca	23
Wykaz członków	25
Członkowie zwyczajni	27
Członkowie nadzwyczajni	27
Wykonanie budżetu Z. P. T. za rok 1937/38	29
Komentarz do wykonania budżetu	35
Preliminarz budżetowy Z. P. T. na rok 1938/39	39
Komentarz do preliminarza budżetowego	43

Bezpłatne informacje
Wykwalifikowani przewodnicy
Zwiedzanie miasta
Wycieczki zamiejskie
Pamiętki regionalne

Związek Propagandy Turystycznej

Wilno, ul. Mickiewicza 32, tel. 21-20.

30

383861

57 28

